וכתיב °נון בנו יהושע בנו" ופליגא דר' אבא בר פפא דאמר ר' אבא בר פפא "לא נענש יהושע אלא בשביל שביטל את ישראל לילה אחת מפריה ורביה' שנאמר °ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא וגו' וכתיב "ויאמר (*לו) כי אני שר צבא ה' עתה באתי וגו'" *אמר לו אמש ביטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו ביטלתם (א)תלמוד תורה, על איזה מהן באת? אמר לו "עתה באתי", מיד °וילך(א)יהושע בלילה ההוא בתוך העמק ואמר רבי יוחנן מלמד שהלך בעומקה של הלכה וגמירי דכל זמן שארון ושכינה שרויין שלא במקומן אסורין בתשמיש המטה *א"ר שמואל בר *איניא משמיה דרב גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין דאמר ליה "עתה באתי": אמר רב ברונא אמר רב כל הישן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה עליו הכתוב אומר °נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה" ואמר (ב) רב יוסף אפי' באשתו נדה רבא אמר אם אשתו נדה היא תבא עליו ברכה, ולא היא, דעד האידנא מאן נטריה. ההוא מבואה דהוה דייר בה לחמן בר ריסתק אמרו ליה אוגר לן רשותך, לא אוגר להו, אתו אמרו ליה לאביי, אמר להו זילו בטילו רשותייכו לגבי חד - הוה ליה יחיד במקום נכרי, ויחיד במקום נכרי לא אסר, אמרו ליה מידי הוא טעמא אלא דלא שכיח דדיירי והבא הא קדיירי? אמר להו כל בטולי רשותייהו גבי חד מילתא דלא שכיחא היא *ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן, אזל רב הונא בריה דרב יהושע אמרה לשמעתא קמיה דרבא, אמר ליה אם

ד"ה א ז · יהושע ה · יהושע ח · מיכה ב

רש"י · ס"א לו · חדר · רבא · ר"ח מובא בתוס' גורס המן (גו') · אב"י · רש"י · היינו זה

וכתיב נון בנו יהושע בנו · ובתר יהושע לא חשיב בן: **לא נענש יהושע** · להיות עקירי אלא שביטל כו': **ויהי בהיות יהושע וגו'** · מדכתיב וחרבו שלופה בידו מכלל דלפורענות בא ועתה באתי דקאמר ליה הכי קא"ל על עבירה של עכשיו באתי ומדאצטריך למימר על של עכשיו מכלל דאכתי הוה אחריתי ומאי היא הכי קאמר ליה אמש ביטלתם תמיד של בין הערבים בערב ביטלתם התמיד ועכשיו שחשיכה אתם מבטלים תלמוד תורה לפי שהיו עסוקים במלחמה ביום לא היה להן עת לעסוק בתורה אלא בלילה והדבר מוכיח שעל עסקי תלמוד תורה הוכיחו מדכתיב קרא אחרינא במלחמה של עי שהיתה אחריה וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק ואמר רבי יוחנן מלמד שלן בעומקה של הלכה: **וגמירי דכל זמן שארון ושכינה שרוין שלא במקומן כו'** · ואותו לילה שהוכיחם המלאך היו מבטלין ת"ת בשביל שהיו אורבין על העיר ולא החזירו בערב את ארון למקומו בגלגל והוא הלילה שביטלו מפריה ורביה: **בקילעא** · בחדר: **נשי עמי תגרשון** · שבושין הן ממנו: **לחמן בר ריסתק** · כך שמו: **בטילו רשותייכו** · למבוי לגבי חד מינייכו, ואף על גב דאיכא אסורים להוציא מחצרותיהם למבוי כדתנן *נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין אהני ליה מיהא לטלטל בכל המבוי כלים ששבתו בתוכו וכלים ששבתו בבית היחיד שבטלו רשותן אצלו דאי לאו הכי(ג) אסירי לטלטולי ביה כדאמרינן במס' שבת בפרק ר"א אומר אם לא הביא כלי (דף קל:): דמערבי

מיד *וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק · גרסינן וגרסינן נמי מלמד שהלך בעומקה של הלכה כו' ובמלחמת עי כתיב בפרשה אחרונה וילן אבל התם כתיב בתוך העם והא דקאמר מיד לאו לאלתר הוה אלא כשהופנה הלך בעומקה של הלכה אבל לבתר מעשה דמלאך טובא הוה:

כל זמן שארון ושכינה שלא במקומן ישראל אסורין בתשמיש המטה · תימה לר"י דגבי עובדא של אוריה החתי היה ארון שלא במקומו דכתיב *(הנה) הארון וישראל [ויהודה] (חונים) [יושבים] בסוכות ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השדה חונים ואני [וגו'] (אשכב) [ולשכב] עם אשתי דמשמע שהיו אחרים מותרים בתשה"מ אלא שאוריה החתי היה מחמיר על עצמו לפי שהיו ישראל בצרה דהא קאמר ליה דוד (לך) רד לביתך ועוד קאמרינן בפרק חלק (סנהדרין דף קז.) גבי דוד שהפך משכבו של לילה למשכבו של יום ונתעלמה ממנו הלכה זו כו' משמע בלילה היה מותר ואומר ר"י דשני ארונות היו אחד שבו שברי הלוחות מונחים ואותו היו מוליכין במלחמות כדתניא בספרי וארון ברית ה' נוסע לפניהם יומם זה שיוצא עמהם(ד) במחנה והוא ארון עץ שעשה משה בעלותו לסיני כדכתיב בלוחות אחרונות במשנה תורה ועשית לך ארון עץ ותחלה שם בו גם לוחות אחרונות כדכתיב ואשים את הלוחות בארון אשר עשיתי עד שנעשה ארון של זהב שעשה בצלאל ואז נתנו בו לוחות אחרונות כדכתיב ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך וכן עשה כדכתיב בויקהל ובההוא איירי הכא שהיו נאסרין בתשמיש המטה כשלא היה במקומו ואותו לא היו רגילין (ה)להוליך במלחמה כדכתיב בשילה °מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה כי לא היתה כזאת מתמול שלשום שלא היו רגילין להוליכו ואז כשהוליכוהו לקו וגלה כדמפרש רש"י התם ומה שהיה עמהן במלחמת יהושע ע"פ הדיבור היה עושה הכל והא דדרשינן בפ"ק דב"ב (דף יד.) אין בארון רק כו' מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחים בארון היינו ארון שעשה בצלאל כדמשמע התם זה היה בבית עולמים דבשלמה כתיב האי קרא ואפילו למאן דדריש מאשר שברת ושמתם בארון היינו בבנין הבית שהיתה מונחת עדי עד ובירושלמי איכא פלוגתא בפרק משוח מלחמה דיש מי שאומרים ארון אחד היה *[וקאמר התם קרא מסייע ליה לרבי יהודה פירוש שאומר ששני ארונות היו הארון וישראל יושבים בסוכות והלא ארון בציון היה מאי עבדין ליה רבנן שאומרים ארון אחד היה] אלא שהיה בקירוי עד שלא נבנה בית הבחירה פירוש דבסוכות דקאמרינן לא שהיה עמהם במלחמה אלא כלומר שהיה בקירוי של אהל שאינו בית המקדש אע"פ שבכך. לא היו נאסרין בתשמיש המטה וגם אוריה עצמו היה נשוי בת שבע אם כן לא היה מחמיר על עצמו לפרוש מן האשה בשביל שאינו במקדש מ"מ כיון דאיכא תרתי לריעותא דישראל היו במלחמה יושבין בסוכות וגם ארון אינו במקדש היה רוצה להחמיר על עצמו ואי הוה גרים בירושלמי שהיה שלא בקירוי פירוש אלא בתוך היריעה ניחא טפי דלישנא דקירוי לא משמע שיהא חול:

לחמן בר ריסתק · ר"ח גריס המן: **בטילו** רשותייכו לגבי חד מינייכו · פירש בקונטרס אע"ג דאיכא אסירי להוציא מחצרותיהן למבוי כדתנן נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין אהני להו מיהו לטלטל בכל המבוי כלים ששבתו בתוכו וכלים ששבתו בבית היחיד שבטלו רשותם אצלו דאי לאו הכי הוו אסירי לטלטולי ביה כדאמרינן במסכת שבת פרק ר"א אומר אם לא הביא (דף קל:) דמבוי שלא נשתתפו בו (ו) עירובי חצירות עם הבתים אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות לא עירבו חצירות עם הבתים מותר לטלטל בכולו דכשעירבו חצירות עם הבתים שכיחי מאני דבתים בחצר וגזרינן דלמא אתי לאפוקינהו מחצר למבוי לפיכך אסור לטלטל במבוי אלא בד' אמות אבל בשלא עירבו דלא שכיחי מאני דבתים בחצר ליכא למיגזר דאי משום דלמא אתי לטלטולי כלים ששבתו בחצר למבוי רב לטעמיה דאמר לקמן (דף צא.) הלכה כר"ש דאמר חצר וקרפף ומבוי רשות אחת הן והוא שלא עירבו כדפירש התם בקונטרס. וקשיא לר"י דמסתמא הכי דשמעתין היו מערבין חצירות עם הבתים ורשות המבוי לבדו היו מבטלין דאי לא היו מערבין א"כ היו מפסידין כל החצירות שלא היו יכולין להוציא לכן מן הבתים וטוב היה להם שיהו מותרין בחצירות ויאסרו כולם במבוי ממה שהיו כולן אסורין בחצירות ובמבוי. בשביל האחד שהיה מותר וכיון שהיו מערבין בחצירות א"כ לא יתכן מה שפירש בקונטרס דאהני ביטול זה לטלטל בכל המבוי כלים ששבתו בתוכו וכלים ששבתו בבית היחיד דהא כיון דעירבו חצירות עם הבתים אין מטלטלין בו אלא בד' ועוד דקי"ל כוותיה דר"י דאמר לקמן (שם) הלכה כר"ש דאמר קרפף וחצר רשות אחת הן בין עירבו בין לא עירבו ולא קי"ל כההיא דרב דשבת וא"כ מתחילה נמי היה מותר לטלטל בכולו ומיהו לגבי בית היחיד ודאי מהני ביטול ואפי' לשתף בתי האחרים מהני לענין שהיחיד שביטלו רשותן אצלו יכול להוציא כלי בתיהן למבוי שהעירוב עושה אותן כבית אחד וגם אם החצירות פתוחות זו לזו ועירבו יכול היחיד להוציא מכל הבתים והחצירות למבוי שנעשין הכל אחד על ידי עירוב ומכל מקום יחיד במקום נכרי לא חשיב ע"י עירוב שאם כן לא היה צריך לעולם לשכור ואין לומר כיון שעל ידי ביטול משתרי לא היה צריך לשכור עוד כי ודאי יצטרכו שהביטול אינו מתיר אלא ליחיד אבל השאר אסורין שאם יוציאו הרי הן מחזיקין ברשותן דיש להם במבוי קודם הביטול ובטל הביטול בכך והוו להו מרובין במקום נכרי ואם תאמר כיון שכל החצירות נעשות אחת גם בתיהם כמו כן נעשין אחד על ידי עירוב כשיבטלו המבוי לאחד למה יהיו הם אסורין וכי אם שנים דרים בבית אחד ובטלו בני החצר רשותן לאחד מהשני' וכי לבדו יהא מותר להוציא מן הבית לחצר וחבירו הדר עמו יהא אסור ולא יועיל הביטול לו זה אינו קשיא כלום כי אם נראה נוכל לומר אין הכי נמי מיהו לא צריכין למימר הכי כי אפי' אם נאמר שה"ה שיהא זה אסור וזה מותר אלא לשניהם מועיל הביטול בשוה אע"פ שלא ביטלו אלא לאחד יש ליתן טעם גדול בדבר כי שנים בבית אחד כאיש אחד דמו וגם לענין להיות יחיד במקום נכרי אבל ע"י עירוב אין נעשי יחיד במקום נכרי וה"ה לענין ביטול לומר שכמו שיועיל הביטול לאותו שביטלו (ז) יועיל לו לחבירו שלא יחשבו כאיש אחד ועוד דאי אפשר לומר כאן להתיר לכולן מכח

[עי' תוספות מגילה ג. ד"ה וילן וכו' ע"ש]

יד א מיי' פ"ב מהל' עירובין הלכה י סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שפב סעיף ב:

[שמואל ב יא]

[גיר' ע"י א"ל]

נושא
לא נענש יהושע
אלא על שביטל
את ישראל
מפריה ורביה

◆

רבינו חננאל

חייב מיתה וראוי להכישו נחש כו' ונקרא חוטא שנאמר בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך: כל המשגר את מתנותיו לכהן אחד מביא רעב לעולם שנא' וגם עירא היאירי היה כהן לדוד: ר' אלעזר אומר המורה הלכה בפני רבו מורידין אותו מגדולתו שנאמר ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת כו' · כל דמותיב מלה באנפי רביה אזל לשאול בלא ולד שנאמר ויען יהושע בן נון משרת משה כו' · כלאם הטיל עליהן צרכי צבור והן כלין מאליהן וכתיב נון בנו יהושע בנו. ופליגא דר' אבא דאמר לא נענש יהושע אלא על שביטל ישראל מפריה ורביה שנאמר ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לנגדו כו' מפני שנתעצל ולא הקים המשכן בו ביום' וגמירי כל זמן שארון ושכינה שרויין שלא במקומן ישראל אסורין בתשמיש המטה: גדול תלמוד תורה מהקרבת תמידין כו'. כל הלן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה עליו הכתוב אומר נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה · ואפילו אשתו נדה' (איידי)[אודי] אביי בההוא מבואה דהוה דייר בה המן בר (רפתק) [רסתק] ולא בעו לאוגורי להו רשותא (ליבטליה) [דליבטליה] כולהו בני מבואה רשותייהו גבי חד דליהוי ישראל אחד בהדי נכרי דלא אסר' ואמר בטלי רבים רשותייהו גבי חד מילתא דלא שכיחא היא ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן ·

נושא
אין לישון בחדר שאיש ואשה שרוין בה

נושא/מבנה
△ ב' פתרונות לגוי שדר במבוי ואינו רוצה להשכיר רשותו

◆

רב נסים גאון

סכינא כלומר סער סכינא ואומרין שותא כלומר שעותא ושודא במקום שוחדא וכאלה רבות ובפרק הכל שוחטין (חולין יז) אמרו אמר רב חסדא מניין לבדיקת סכין מן התורה שנאמר (ש"א יד) ושחטתם בזה ואכלתם פשיטא דבי נקבה טרפה בעיא בדיקה בדיקת חכם קאמרינן כו' ואמרינן האי טבחא דלא סר סכינא משמתינן ליה והתם במסכתא דיום טוב בפרק (אין צדין דף כח) אמרו איבעיא להו מהו להראות סכין לחכם ביום טוב רב מרי בריה דרב ביסנא שארי ורבנן אסרי אמר רב יוסף ות"ח רואה לעצמו ומשאילה לאחרים:

[צ"ל לא]

סנהדרין מד. מגילה ג.

[מגילה שם: ע"ש סנהדרין שם:] [גיר' ע"י אריא]

* סוכ"ים מז סב:

[לקמן סג:]

[ביצה ב: יח. יבמות לה. כתובות ט: קדושין כח: גיטין ס. מד. נזיר מ. ב"מ מז: מו. בכורות ג. נדה לד.]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' תלמוד תורה א"ל על איזה מהן באת א"ל עתה באתי (מיד וילך וכו' של הלכה) תא"מ וכ"ב ס"א מיד וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העם וכתיב בתוך העמק מלמד שלן בעומקה של הלכה: (ב) שם ואמר רב יוסף לא נצרכה אלא אפי' באשתו: (ג) רש"י ד"ה בטילו כו' לאו הכי הוו אסירי: (ד) תוס' ד"ה כל זמן וכו' לפניהם יומם זהו שיוצא עמהם למלחמה והוא ארון עץ: (ה) בא"ד ואותו לא היו רגילין להוליכו למלחמה כו' כדמפרש התם כצ"ל ותיבת רש"י נמחק: (ו) ד"ה בטילו וכו' במבוי שלא נשתתפו בו עירבו חצירות: (ז) בא"ד שכמו שיועיל הבטול לאותו שבטלו לו יועיל לחבירו שלא יחשבו אלא כאיש א':

גליון הש"ס תוס' ד"ה בטילו וקשיא לר"י דמסתמא הכי בשמעתין היו מערבין ע"ש · לא ידעתי למאי הוצרכו לאריכות זו ולמה לא הקשו בקוצר דממ"נ אם לא עירבו בלאו ביטול היה מותר כלים שבבתו במבוי ועירבו גם בבטול לא מהני ועע"ג :